

EGE BÖLGESİ SANAYİ ODASI

AYLIK EKONOMİ BÜLTENİ

EYLÜL 2015

Sayı 29

EBSO EKONOMİ BÜLTENİ

DÜNYA EKONOMİSİNDEKİ GELİŞMELER

Küresel ekonomi gündemi; Çin ekonomisindeki yavaşlamanın etkileri, Amerikan Merkez Bankası (FED)'nin faiz artırım hamlesi ve gelişen piyasa ekonomilerindeki çalkantılar üzerinde şekillenmeye devam etmektedir.

Çeşitli uluslararası kuruluşlar tarafından, küresel ekonomiye ilişkin gerek FED, gerekse Çin etkisinden dolayı resesyon, daralma ve bütçe açığı sorunlarına dikkat çekilmektedir. Aralarında Türkiye, Brezilya ve Çin'in de olduğu ülkelere yönelik bankacılık sisteminde bir kriz yaşanabileceğine ilişkin uyarılar, piyasalarda endişe yaratmaktadır.

Bununla birlikte, gelişmekte olan ülke ekonomileri son dönemlerde büyük ölçüde FED'in izleyeceği stratejiye odaklanmış durumdadır.

FED, 17 Eylül'de gerçekleştirdiği toplantıda bir kez daha faiz artırmama kararı aldığını açıklamıştır. Söz konusu kararın özellikle Çin'deki ekonomik yavaşlamanın küresel ölçekte endişelere sebep olmasına ve Rusya, Brezilya ve Türkiye gibi gelişmekte olan ülke ekonomilerinin henüz faiz artırımının getireceği olumsuzluklara hazır olmamalarına dayandığı düşünülmektedir. Ayrıca FED'in faiz artırımının ne zaman başlayacağı yönünde kesin bir işaret vermemesi, süregelen analizlerin ve tartışmaların önümüzdeki haftalar boyunca da devam edeceğini göstermektedir. Ancak, çoğu ekonomist ve iş dünyasındaki uzmanlar bu yılın sonuna kadar FED'in faiz artırımına başlamasına kesin gözüyle bakmaktadırlar.

Küresel imalat PMI değeri, Ağustos ayında 50,7 düzeyinde gerçekleşerek Temmuz 2013'den beri en düşük değerini almıştır.

ABD

ABD ekonomisinin küresel piyasalara, özellikle de gelişen ülke ekonomilere yön verme işlevi, FED'in faiz artırım konusunda izlediği strateji odağında en yüksek düzeyine ulaşmıştır. 10 yıla yakın bir süreden bu yana ilk kez yapılmaya hazırlanan faiz artırımının, gelişen ülke ekonomilerinden sermaye çıkışını büyük oranda artıracığı ve döviz krizlerine sebep olacağına yönelik endişeler, artırımın doğru bir karar olup olmadığı yönündeki tartışmaları körüklemektedir. Bununla birlikte piyasa göstergeleri, FED'in şu an için tek faiz artırımı ile kalacağı ve ikinci bir artırım için 2016 yılının sonlarına kadar bekleyeceğine işaret etmektedir.

Ülke ekonomisindeki verimlilik düzeyinin, yılın ikinci çeyreğinde %3,3 ile beklentilerin üzerinde artış göstermesi mevcut olumlu görünümü güçlendiren bir gelişme olarak değerlendirilmiştir.

Ancak mevcut olumlu tabloya rağmen, imalat PMI değeri, Ağustos ayında son 22 ayın en düşük düzeyine gerileyerek 53,0 düzeyinde gerçekleşmiştir.

EURO BÖLGESİ – AB

Euro Bölgesi'nin 2. çeyrek büyümesi, beklentilerin üzerinde gerçekleşerek, %0,4 oranında artış göstermiştir. Büyümedeki yükselişte, ihracatın ve tüketici harcamalarının artmasının etkili olduğu belirtilmiştir.

Bununla birlikte, Euro Bölgesi Yatırımcı Güven Endeksi, Eylül ayında 13,6 puana inerek Şubat ayından bu yana en düşük düzeyine gerilemiştir. Bu bağlamda, üçüncü çeyrek dönemde, ekonomik gidişatın daha kötümser bir yol izlemiş olabileceği yönünde işaretler oluşmaktadır.

Avrupa bankalarının kar görünümü, gelişen ülke ekonomilerindeki olumsuz hareketlenmeler sebebiyle kötüleşme riski yaşamaktadır. Bu durum, gelişen ülke ekonomilerindeki çalkantının küresel ölçekte de olumsuz etkilere sebep olabileceğini göstermektedir.

Euro Bölgesi sanayi üretimi, %0,3 düzeyindeki beklentileri aşarak %0,6 artış göstermiştir. Üretimdeki toparlanma, uzun vadede ekonomik büyüme üzerinde de olumlu bir etki yaratacaktır.

İmalat PMI değeri bir önceki aya göre hafif bir artışla, 52,4 düzeyinde gerçekleşmiştir.

JAPONYA

Japonya ekonomisi ikinci çeyrek büyümesi, %-1,6'dan %-1,2 düzeyine revize edilmiştir. Ancak söz konusu revizyon, ekonomik toparlanmaya ilişkin iyimser bir bakış açısına yeterli olmadığından, daralmanın sürebileceğine işaret etmektedir.

Japonya Ekonomi Bakanlığı tarafından yapılan açıklamada; ekonomiyi desteklemek amacıyla ülkenin bu sonbaharda, 84 milyar dolarlık ek mali teşvik uygulanmasının planlandığı belirtilmiştir.

Ayrıca, Japonya'nın Çin ekonomisindeki yavaşlamadan olumsuz etkilendiği ve Çin'deki otoritelerin istikrarlı ekonomik büyümeyi başarmak için çok daha güçlü ve kararlı adımlar atması gerektiği belirtilmiştir.

Bununla birlikte, Bakanlık tarafından vergi gelirlerinin tahmin edilenden 168 milyar dolar fazla gerçekleştiği açıklanmıştır. Küresel ekonomik gelişmelerin Japonya'yı olumsuz etkileyebilme olasılığına karşı, artan vergi gelirlerinin yarısının ekonomiyi canlandırmak için kullanılabileceği ifade edilmiştir.

Japonya imalat PMI değerinin 51,7 düzeyine yükselmesi, imalat kesimindeki toparlanma işaretlerini güçlendirmiştir.

GELİŞMEKTE OLAN ÜLKELER

ÇİN

Çin ekonomisinde son dönemde yaşanan ekonomik gelişmeler, derin tartışmaları beraberinde getirmekte ve küresel ekonomiye büyük ölçüde yön vermektedir.

Ülkedeki ekonomik büyümenin, hükümet hedefinin oldukça altında kalmaya devam etmesi, ilave teşvik için beklentileri artırmaktadır. Ayrıca sanayi üretiminin, Ağustos'ta beklentilerin altında kalarak bir yıl önceye göre %6,1 yükselmesi, mevcut olumsuzluklara bir yenisini daha eklemiş ve ülke ekonomisinin yavaşladığına ilişkin görüşü desteklemiştir. Bir ay içerisinde 3 kez devalüasyona gidilmesi de, ülke ekonomisine ilişkin belirsizlikleri büyük ölçüde artırmıştır.

Çin Merkez Bankası'nca alınan parasal gevşeme kararı piyasalarda sonuçlarını göstermeye başlamıştır. Zira, kredi göstergesinin Ağustos ayında yükseliş göstermesi, parasal gevşeme girişimlerinin ardından kredi talebinin desteklendiğine işaret etmiştir.

Bununla birlikte tüketici fiyatları, temel gıdanın fiyatlarının yükselmesi ile birlikte son bir yılın en hızlı artışını göstermiş, üretici fiyatlarındaki deflasyon ise son altı yılın en kötüsüne derinleşmiştir. Böylece politika yapıcılar için zorluklar daha da artmıştır.

Mevcut olumsuz tablo ile eşgüdümlü olarak imalat PMI değeri, Ağustos ayında bir miktar daha gerileyerek 47,3 düzeyinde gerçekleşmiştir.

HİNDİSTAN

Hindistan ekonomisinin 2015-2016 mali yılının ilk çeyreğinde, %7 büyüme kaydettiği açıklanmıştır. Büyümenin kaynakları incelendiğinde; ticaret, ulaşım ve iletişimdeki büyüme oranının bir önceki çeyreğe göre yükseldiği, elektrik, gaz ve su gibi kamu hizmetlerindeki büyüme oranının ise azaldığı görülmektedir.

Hindistan Merkez Bankası tarafından yapılan güncel bir açıklamada finansal kriz sonrası uygulanan maliye politikasının sınırlarına gelindiği ve para politikasının öne çıkmaya başladığı belirtilmiştir.

Hindistan imalat PMI değeri, Ağustos ayında hafif bir gerilemeyle 52,3 düzeyinde gerçekleşmiştir.

BREZİLYA

Uluslararası kredi derecelendirme kuruluşu Standard & Poor's, Brezilya'nın kredi notunu çöp seviyesine düşürmüştür. Söz konusu indirim, Brezilya'ya ilişkin olumsuz tabloyu derinleştirmekle birlikte, gelişen ülke ekonomilerine yönelik endişeleri de artırmaktadır. Bu bağlamda, yatırımcılar açısından küresel ekonomik yavaşlama ile ilgili gittikçe daha karamsar bir tutum oluşmaya başladığı anlaşılmaktadır.

Brezilya Merkez Bankası, faizi sabit tutma kararı almış ve enflasyonu 2016 sonunda hedefe ulaştırmak için yeterli adımın atıldığı işaretini vermiştir.

Brezilya İmalat PMI değeri, Ağustos ayında ciddi bir düşüş göstererek 45,8 düzeyinde gerçekleşmiş ve 2011 Eylül'den bu yana en düşük değerini almıştır.

RUSYA

Rusya Merkez Bankası, Ruble değerindeki dalgalanmanın enflasyonu artırması ile yılbaşından bu yana ilk kez faiz oranlarını %11 düzeyinde sabit tutma kararı almıştır.

Hükümet tarafından ekonomik gidişata yönelik yapılan bir açıklamada; hükümetin veya Rusya Merkez Bankası'nın döviz piyasasını güçlü şekilde etkilemeye veya sermaye kontrollerini uygulamaya yönelik bir planı olmadığı belirtilmiştir.

AB, Brüksel'de yapılan Büyükelçiler Toplantısı'nda Ukraynalı ayrılıkçıları ve Rus yetkilileri hedef alan ekonomik yaptırımların süresinin 6 ay daha uzatıldığını açıklamıştır. Bu bağlamda, yaptırımlar sebebiyle ekonominin zarar görmeye devam edeceği öngörülmektedir.

Rusya imalat PMI değeri, Ağustos ayında hafif bir gerilemeyle 47,9 düzeyinde gerçekleşmiş ve yine eşik değerinin altında kalmıştır.

TÜRKİYE

Artan terör eylemleri ve seçimlere ilişkin belirsizlikler, ekonomiyi derinden yaralamaya devam etmektedir. Söz konusu belirsiz ve kötümser tablonun, ekonomi üzerindeki en açık etkisi 3,10 TL. düzeyine kadar dayanan Dolar kurunda olmuştur. Yatırımcıların güven kaybı ve FED'in muhtemel faiz artırımını sonrası Dolar'ın daha da artacağı beklenmektedir.

İkinci çeyrek dönemine ilişkin büyüme oranı beklentilerin üzerinde gelerek %3,8 oranında gerçekleşmiştir. Ancak, özellikle 7 Haziran seçimleri sonrası ortaya çıkan olumsuzluklar sonucu üçüncü çeyrek dönemindeki büyümenin çok daha olumsuz bir seyir izlemesi beklenmektedir.

Türkiye imalat PMI değeri Ağustos ayında eşik değerinin altına düşmüş ve 49,3 düzeyinde gerçekleşmiştir. Bu bağlamda, üretim faaliyetlerindeki toparlanmanın yerini yine durgunluğa bıraktığı anlaşılmaktadır.

TÜRKİYE'DEKİ GÜNCEL EKONOMİK GELİŞMELER

BÜYÜME

	Dönem	Sabit fiyatlarla			Hanehalklarının Nihai Tüketim Harcamaları (%)	Devletin Nihai Tüketim Harcamaları (%)	Gayri Safi Sabit Sermaye Oluşumu (%)	Mal ve Hizmet İhracatı (%)	(Eksi) Mal ve Hizmet İthalatı (%)
		GSYH (Milyon TL)	Gelişme hızı (%)	İmalat Sanayi Gelişme hızı (%)					
2014	I	29.469	5,1	6,5	2,6	9,2	-0,3	11,2	0,7
	II	30.925	2,4	3,0	0,5	2,5	-3,5	5,6	-4,3
	III	33.604	1,8	2,5	0,1	6,6	-0,4	7,8	-1,6
	IV	32.131	2,7	2,7	2,5	2,0	-1,0	3,3	4,7
	Yıllık	126.128	2,9	3,7	1,4	4,7	-1,3	6,8	-0,2
2015	I	30.202	2,5	1,2	4,6	2,5	0,4	-1,1	3,9
	II	32.093	3,8	5,0	5,6	7,2	9,7	-2,1	1,6
	6 Aylık	62.295	3,1	3,1	5,1	4,9	5,2	-1,6	2,7

2015 yılı ikinci çeyreğinde hesaplanan gayri safi yurtiçi hasıla değeri bir önceki yılın aynı dönemine göre sabit fiyatlarla %3,8 artışla 32 milyar 93 milyon TL olarak beklentilerin üzerinde gerçekleşmiştir.

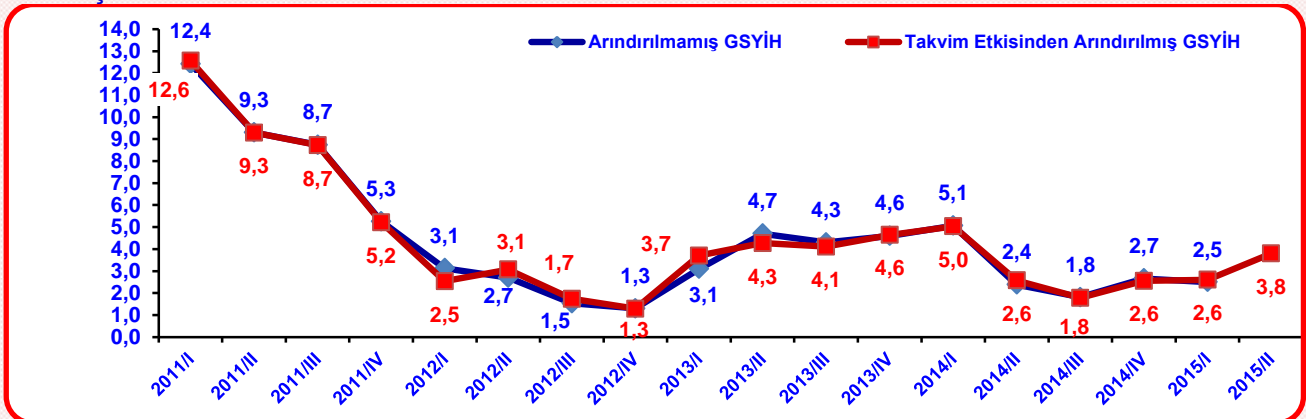
GSYH, sabit fiyatlarla 2015 yılı ikinci çeyreğinde bir önceki yılın aynı çeyreğine göre, takvim etkisinden arındırılmış değeri %3,8 ve mevsim ve takvim etkilerinden arındırılmış değeri %1,3 artış gerçekleştirmiştir.

2015 yılı ikinci çeyreğinde sabit fiyatlarla en hızlı büyümenin sırasıyla; Dolaylı ölçülen mali aracılık hizmetleri (%15,8), mesleki, bilimsel ve teknik faaliyetler (%10,2) ve vergi-sübvansiyon (%9,5) sektörlerinde gerçekleştiği görülmektedir. İmalat sanayi %5,0, inşaat %2,0 oranında büyümüştür. Sabit fiyatlarla 2015 yılı ikinci çeyreğinde, (-%5,0) ile madencilik ve taşocakçılığı ve hanehalklarının işverenler olarak faaliyetleri aynı oranda en fazla daralan sektörler olmuştur.

2015 yılı ikinci çeyreğinde, ilk çeyrekte iç talebin iyileşme eğilimine girmesiyle birlikte kamu ve özel tüketim harcamaları büyümeye katkı sağlamıştır. Ayrıca özel yatırım harcamalarındaki yıllık bazda artış da büyüme üzerinde olumlu etki yaratmıştır. Bunun yanı sıra, 2015 yılı ikinci çeyrekte, net ihracattaki ve stoklardaki gelişmeler büyümeyi sınırlandırmıştır. Dış ticaretin dolar olarak gerilemesine karşın, TL'nin değer kaybetmeye devam etmesi ile turizm gelirlerindeki yaşanan düşüşler olumsuz yönde etkilemiştir.

2015 yılı ikinci çeyreğinde, bir önceki yılın aynı çeyreğine göre, tarım sektörü %6,7, sanayi ve hizmetler sektörleri ayrı ayrı %4,1 ve inşaat sektörü %2,0 oranında büyümeye katkı sağlamıştır.

Küresel piyasalardaki olumsuz gelişmeler ile ülke içi siyasi belirsizlik ve güvensizlik ortamının artmasıyla büyümenin 3. Çeyrekte daralması beklenmektedir. Bu bağlamda da iç ve dış talebin de olumsuz yönde etkileneceği tahmin edilmektedir. Ekonomik istikrarın yakalanabilmesi için belirsizliğin ortadan kalkması birincil şarttır.

ENFLASYON

%	TÜFE		Yİ-ÜFE	
Ağustos	2014	2015	2014	2015
Yıllık	9,54	7,14	9,88	6,21
Yıllık Ort.	8,46	7,88	9,55	6,14
Aylık	0,09	0,40	0,42	0,98

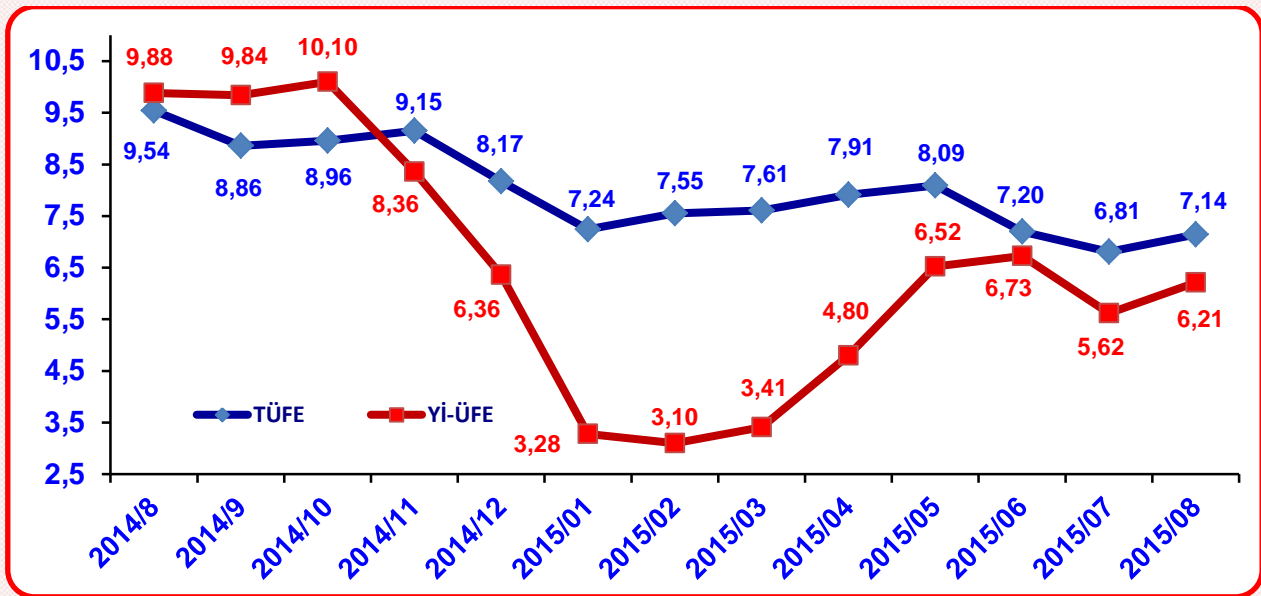
2015 yılı Ağustos ayı enflasyon oranı; yıllık TÜFE'de %7,14, Yİ-ÜFE'de %6,21 oranında gerçekleşmiştir. Bir önceki aya göre TÜFE'de %0,40 oranında ve Yİ-ÜFE'de ise %0,98 oranında artış yaşanmıştır.

Yıllık en yüksek artış TÜFE'de (%14,26) ile lokanta ve oteller grubunda gerçekleşmiştir. Ayrıca TÜFE'de bir önceki yılın aynı ayına göre; çeşitli mal ve hizmetler (9,91); gıda ve alkolsüz içecekler (%9,71), eğlence ve kültür (%9,19), ve ev eşyası (%8,60) en çok artışın olduğu diğer gruplardır.

İstatistiki bölgelere göre yapılan ayırmda; İzmir'de TÜFE, bir önceki yılın aynı ayına göre %7,79 ve on iki aylık ortalamalara göre %8,43 oranında artış gerçekleşmiştir.

Yİ-ÜFE alt kalemleri bazında bir önceki aya göre; sanayinin dört sektöründen madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %0,81 düşüş yaşanırken, imalat sanayi sektöründe %0,91, su sektöründe %0,01 ve elektrik ve gaz sektöründe %2,53 oranında artış gerçekleşmiştir. Yıllık bazda imalat sanayideki artış, genel artışın da üstünde %6,66 olmuştur.

Yıllık Değişim Oranları (%)

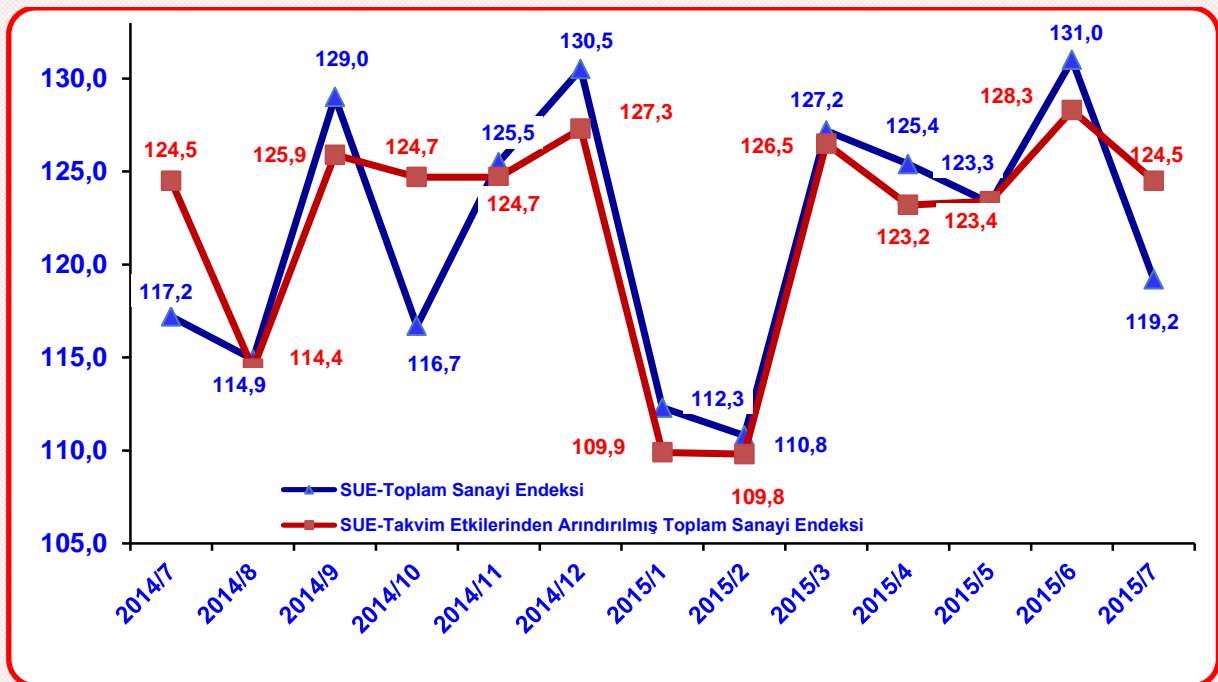
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ

TEMMUZ 2015 (2010=100)	Arındırılmamış		Takvim Etkisinden Arındırılmış		Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış	
	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Yıllık)	Endeks	Değişim (Aylık)
Toplam Sanayi	119,2	1,5	124,5	0,3	122,7	-1,5
Madencilik ve Taşocakçılığı	108,1	-2,7	112,5	-3,0	106,0	1,2
İmalat Sanayi	117,9	1,6	123,6	0,2	123,7	-2,4
Elektrik, Gaz, Buhar ve İklim. Ürt. ve Dağıtım	132,5	2,4	136,7	2,4	123,9	3,1

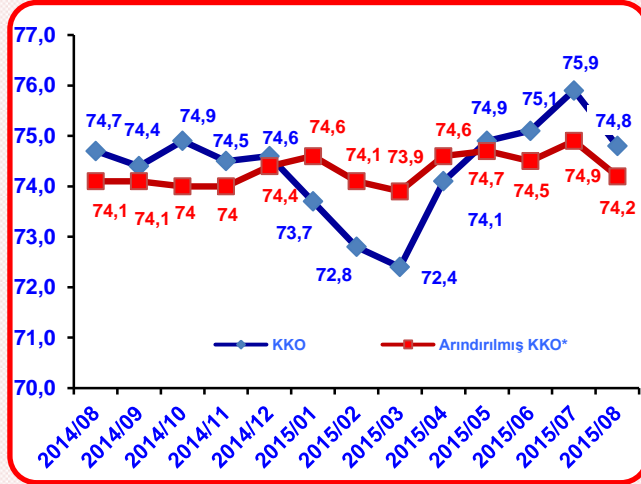
Arındırılmamış Sanayi Üretim Endeksi, bir önceki yılın aynı ayına göre 2015 yılı Temmuz ayında %1,5 oranında artış göstermiştir.

Takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi yıllık bazda %0,3 oranında gerçekleşirken; madencilik ve taşocakçılığı sektöründe %3,0 oranında azalmış, imalat sanayi sektörü %0,2 oranında ve elektrik, gaz, buhar ve iklimlendirme üretimi ve dağıtım sektörü de %2,4 oranında artmıştır.

Ana sanayi gruplarından 2015 yılı Temmuz ayında mevsim ve takvim etkisinden arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi'nde, bir önceki aya göre en yüksek düşüş; %11,3 ile dayanıklı tüketim malı imalatında gerçekleşmiştir. İmalat sanayinin alt sektörlerine baktığımızda; aynı dönemde en fazla düşüş ise, %24,9 ile bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatında gerçekleşmiştir. Bu düşüşü, %13,2 ile elektrikli teçhizat imalatı ve %8,8 ile tütün ürünleri imalatı izlemiştir. En yüksek artış; %4,5 ile ağaç, ağaç ve mantar ürünleri (mobilya hariç) imalatında gerçekleşmiştir. Bu artışı, %4,2 ile deri ve ilgili ürünlerin imalatı ve %4,0 ile giyim eşyalarının imalatı izlemiştir.

KAPASİTE KULLANIM ORANI

2015 yılı Ağustos ayında Kapasite Kullanımı %74,8 oranında gerçekleşerek son aylardaki artış ivmesi yerini terör olayları ve siyasi belirsizlikler sebebiyle düşüş eğilimine bırakmıştır.

Kok kömürü ve rafine edilmiş petrol ürünleri imalatı %89,1, kağıt ve kağıt ürünlerinin imalatı %83,6, bilgisayarların, elektronik ve optik ürünlerin imalatı %81,9, , ağaç, ağaç ürünleri ve mantar ürünleri imalatı (mobilya hariç) imalatı %80,9, ile 2015 yılı Ağustos ayını en yüksek kapasite ile kapatan sektörlerdir.

HANEHALKI İŞGÜCÜ İSTATİSTİKLERİ

Mevsim etkilerinden arındırılmamış temel işgücü göstergeleri

HAZİRAN 2014-2015	Toplam	
15 yaş ve daha yukarı yaştakiler	2014	2015
Nüfus (Bin kişi)	56.946	57.818
İşgücü (Bin kişi)	29.240	30.141
İstihdam (Bin kişi)	26.586	27.261
Tarım	5.937	5.998
Tarım dışı	20.650	21.263
İşsiz (Bin kişi)	2.654	2.880
İş gücüne dahil olmayanlar (Bin kişi)	27.706	27.677
İşgücüne katılma oranı (%)	51,3	52,1
İstihdam oranı (%)	46,7	47,1
İşsizlik oranı (%)	9,1	9,6
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	11,1	11,7
15-64 yaş grubu		
İşgücüne katılma oranı (%)	56,0	57,0
İstihdam oranı (%)	50,8	51,4
İşsizlik oranı (%)	9,3	9,7
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	11,2	11,7
Genç nüfusta (15-24 yaş) işsizlik oranı (%)	16,7	17,7

Türkiye genelinde 15 ve yukarı yaştakilerde 2015 yılı Haziran ayında işsizlik oranı geçen yılın aynı ayına göre 0,5 puan artışla %9,6 oranında gerçekleşmiştir. İşsizlik oranı; erkeklerde %8,6, kadınlarda %11,6 oranında kaydedilmiştir. Tarım dışı işsizlik oranı %11,7, işsiz sayısı 2 milyon 880 bin kişidir. Genç nüfusta işsizlik oranı %17,7 seviyesinde gerçekleşmiştir.

2015 yılı Haziran ayında istihdam edilenlerin %22'si tarım, %19,7'si sanayi, %7,3'ü inşaat ve %51'i hizmetler sektöründedir.

İSTİHDAMIN GELİŞİMİ (Bin kişi, 15+ yaş)

HAZİRAN 2015	SANAYİ	TARIM	İNŞAAT	HİZMETLER	TOPLAM
Erkek	4.165	3.155	1.891	9.690	18.900
Kadın	1.215	2.842	88	4.216	8.361
Toplam	5.380	5.998	1.978	13.905	27.261

ÖDEMELER DENGESİ

(Milyon Dolar)	Temmuz		12 Aylık Kümülatif 2015
	2014	2015	
CARİ İŞLEMLER HESABI	-4.168	-3.154	-45.027
SERMAYE HESABI	-3	-32	-63
FİNANS HESABI	-5.783	-3.081	-40.557
Doğrudan Yatırımlar (net)	-861	-2.515	-6.828
Portföy Yatırımlar (net)	-7.229	3.260	1.133
Diğer Yatırımlar (net)	820	-5.845	-30.396
Rezerv Varlıklar (net)	1.487	2.019	-4.466
Net Hata ve Noksan	-1.612	105	4.533

Kaynak: TCMB

Cari işlemler açığı, 2015 yılı Temmuz ayında geçen yılın aynı ayına göre %32,2 genişleyerek yaklaşık 3,2 milyar dolar ile piyasa beklentilerinin biraz altında gerçekleşmiştir. 12 aylık kümülatifte ise 45 milyar dolar ile az da olsa bir yükseliş gerçekleşmiştir.

2015 yılı Temmuz ayında bir önceki yılın ayına göre artış gösteren dış ticaret açığı ile parasal olmayan altın ithalatında yaşanan artışlar cari denge üzerinde olumsuz etki yaratmıştır.

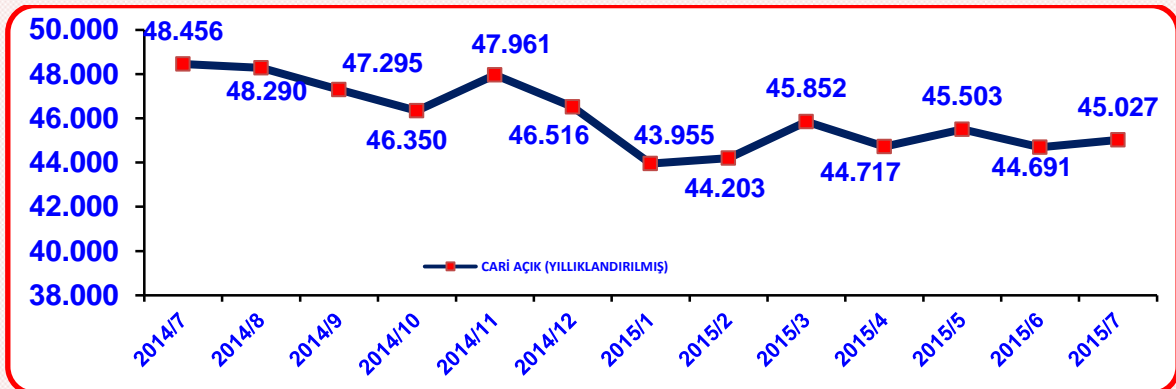
Turizm gelirlerinde Rusya'da yaşanan ekonomik kriz ve jeopolitik risk algısının etkisini artırmasıyla 2015 yılı Ocak-Temmuz döneminde geçen yılın aynı dönemine göre %7,5 düşüş yaşanmıştır.

Net doğrudan yatırımlar 2015 yılı Ocak-Temmuz döneminde geçen yılın aynı dönemine göre, %23,8 oranında artarak 6,7 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

Portföy yatırımlarında 2015 yılı Temmuz ayında 3,3 milyar dolar sermaye çıkışı yaşanmış ve siyasi belirsizlikler sebebiyle zayıf seyrini sürdürmüştür.

2015 yılı Temmuz ayında rezerv varlıklar 2 milyar dolar artmıştır. 2015 yılı Temmuz ayında 105 milyon dolar net hat ve noksan kaleminde sermaye girişi yaşanmış ve 2015 yılı Ocak-Temmuz döneminde 9,1 milyar dolar sermaye girişi ile de cari açığın finansmanına da katkı sağlamıştır.

Fed'in faiz artırımına yönelik beklentiler ile Çin'e yönelik endişelerin etkisiyle gelişmekte olan ülkelere sermaye giriş çıkışlarının dalgalı seyrini sürdüreceği tahmin edilmektedir. Yurtiçi güvensizlik ortamı ve siyasi belirsizliklerin etkisini artırmasıyla portföy yatırımlarındaki sermaye çıkışlarının devam edeceği ve turizm gelirlerindeki düşüşün sürmesi beklenmektedir.

GÜVEN ENDEKSLERİ

Aylar	Reel Kesim Güven Endeksi	Tüketici Güven Endeksi
2014		
Ağustos	106,8	73,2
Eylül	107,6	74,0
Ekim	106,9	70,3
Kasım	102,7	68,7
Aralık	101,2	67,7
2015		
Ocak	103,2	67,7
Şubat	103,4	68,1
Mart	103,5	64,4
Nisan	107,9	65,4
Mayıs	109,0	64,3
Haziran	104,9	66,4
Temmuz	105,4	64,7
Ağustos	103,7	62,4

*2004-2011 dönemi için modele dayalı yaklaşımla geriye çekme yöntemi uygulanmış olan yeni seri

Reel Kesim Güven Endeksi; 2015 yılı Ağustos ayında, 1,7 puan azalışla, 103,7 seviyesinde gerçekleşerek dalgalı seyrini devam ettirmiştir.

Tüketici Güven Endeksi, 2015 yılı Ağustos ayında bir önceki aya göre, 3,6 puan azalışla 62,4 seviyesinde gerçekleşmiştir. Endeks, ülke içi siyasi belirsizlikler ve güvensizlik ortamının artmasıyla 2015 yılının son 8 ayının en düşük seviyesine gerilemiştir.

BÜTÇE GERÇEKLEŞMELERİ

2014 yılı Ocak-Ağustos döneminde 2,7 milyar TL olan bütçe açık verirken, 2015 yılı Ocak-Ağustos döneminde 639 milyon TL fazla vermiştir. Aynı dönemde bütçe gelirleri %13,1 oranında artarak 320,4 milyar, bütçe giderleri ise, %11,8 oranında artarak 319,7 milyar TL olarak kaydedilmiştir.

2015 yılı Ocak-Ağustos döneminde vergi gelirleri, bir önceki yılın aynı dönemine göre %15,6 oranında artarak 268,7 milyar TL seviyesine ulaşmıştır. Faiz hariç giderler %11,5 oranında artarak, 281,3 milyar TL olarak gerçekleşmiştir. 2014 yılı Ocak-Ağustos döneminde 30,9 milyar TL faiz dışı fazla verilmişken, bu yılın aynı döneminde 39 milyar TL faiz dışı fazla verilmiştir.

Milyon TL	OCAK-AĞUSTOS		Değişim Oranı (%)
	2014	2015	
Bütçe Giderleri	285.885	319.713	11,8
Faiz Hariç Giderler	252.249	281.326	11,5
Faiz Giderleri	33.636	38.387	14,1
Bütçe Gelirleri	283.166	320.352	13,1
Vergi Gelirleri	232.414	268.727	15,6
Bütçe Dengesi	-2.719	639	123,5
Faiz Dışı Denge	30.917	39.026	26,2

Kaynak: BUMKO

DIŞ TİCARET

Milyon ABD \$		İhracat (FOB)		İthalat (CIF)		Ara (Hammadde) Malları İthalatı		Dış Ticaret Dengesi		İhracatın İthalatı
Aylar	Yıl	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Değer	Değişim (%)	Karşılama Oranı (%)
Ocak-Temmuz	2014	93.412		139.726		102.236		-46.314		66,9
	2015	84.653	-9,4	124.956	-10,6	86.964	-14,9	-40.303	-13,0	67,7
Temmuz	2014	13.345		19.941		14.503		-6.596		66,9
	2015	11.181	-16,2	18.209	-8,7	12.370	-14,7	-7.028	6,5	61,4

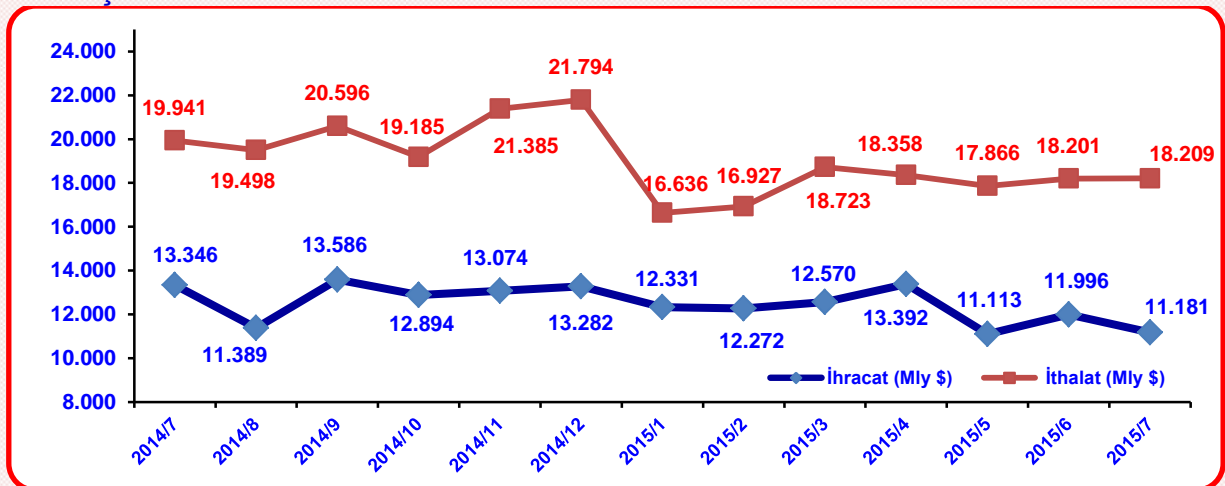
2015 yılı Temmuz ayında ihracat, 2014 yılı Temmuz ayına göre %16,2 azalarak 11,1 milyar dolar, ithalat da %8,7 oranında azalarak 18,2 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir. Aynı dönemde dış ticaret açığı %6,5 oranında artarak 7 milyar dolar seviyesine gerilemiştir.

2014 yılı Temmuz ayında %45 olan Avrupa Birliği'nin (AB) ihracattaki payı, 2015 yılı Temmuz ayında %46,3 olmuş; 2014 yılının aynı ayına göre AB'ye yapılan ihracat %13,8 oranında azalarak 5,1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

2015 yılı Temmuz ayında fasıllar düzeyinde en büyük ihracat kalemi, "motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" (1.680 milyon \$) olurken; bu fasılı "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (1.162 milyon \$); "örme giyim eşyası ve aksesuarı" (930 milyon \$) ve "elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı" (762 milyon \$) ve "demir ve çelik" (717 milyon \$) izlemiştir. "Mineral yakıtlar, mineral yağlar ve bunların damıtılmasından elde edilen ürünler, bitümenli maddeler, mineral mumlar" (4.945 milyon \$); "kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları" (2.214 milyon \$); "motorlu kara taşıtları, traktörler, bisikletler, motosikletler ve diğer kara taşıtları, bunların aksam, parça, aksesuarı" (1.331 milyon \$); "elektrikli makina ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı" (1.390 milyon \$) ve "demir ve çelik" (1.456 milyon \$); ile en yüksek ithalat yapılan fasıllar olmuştur.

2015 yılı Temmuz ayında İzmir'in ihracatı 2014 yılı Temmuz ayına göre, %8,1 oranında azalarak 715 milyon dolar, ithalatı da %21,4 oranında azalarak 697 milyon dolar olarak gerçekleşmiş ve İzmir yeniden dış ticaret fazlası vermiştir.

2015 yılı Temmuz ayında Ege Bölgesi'nin ihracatı 2014 yılı Temmuz ayına göre, %7,3 oranında azalarak 1,2 milyar dolar, ithalatı da %18,3 oranında azalarak 1,1 milyar dolar olarak kaydedilmiştir.

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER TABLOSU

BÜYÜME	2010	2011	2012	2013	2014	2015/II
GSYH (Cari Fiyatlarla) (Milyon \$)	731.608	774.188	785.721	821.937	800.107	180.451
Büyüme Oranı (Sabit Fiyatlarla) (%)	9,2	8,8	2,2	4,2	2,9	3,8
İmalat Sanayi (Sabit Fiyatlarla) (%)	13,6	10	1,8	3,7	3,7	5,0
İŞGÜCÜ VE İSTİHDAM	2010	2011	2012	2013	2014	Haz.15
İstihdam Edilen Kişi Sayısı (Bin Kişi)	22.594	24.110	24.821	25.524	25.933	27.261
İstihdam Oranı (%)	41,3	43,1	43,6	44,0	45,5	47,1
İşsiz Sayısı (Bin Kişi)	3.046	2.615	2.518	2.747	2.853	2.880
İşsizlik Oranı (%)	11,9	9,8	9,2	9,7	9,9	9,6
Tarım Dışı İşsizlik Oranı (%)	14,8	12,4	11,5	12,0	12,0	11,7
ENFLASYON (%)	2010	2011	2012	2013	2014	Ağu.15
Yİ-ÜFE (yıllık)	8,51	11,07	6,17	4,48	10,29	6,21
YD-ÜFE (yıllık)	-	14,65	3,49	6,57	13,12	8,42 (Temmuz)
TÜFE (yıllık)	8,58	6,45	8,94	7,49	8,85	7,14
DIŞ TİCARET (Milyon \$)	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-Tem. 2015
İhracat	113.883	134.907	152.462	151.803	157.643	84.653
İthalat	185.544	240.842	236.545	251.661	242.184	124.956
Dış Ticaret Dengesi	-71.661	-105.863	-84.083	-99.858	-84.540	-40.303
Cari İşlemler Dengesi	-45.420	-75.082	-48.497	-64.940	-45.846	-25.431
TEŞVİKLİ YATIRIMLAR	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-Tem. 2015
Teşvikli Yatırımlar (Milyon TL)	60.241	52.384	57.822	96.048	62.021	56.903
Teşvikli Yatırımlar (Belge Adedi)	3.956	4.213	4.234	4.906	4.055	2.724
KURULAN-KAPANAN ŞİRKETLER (Adet)	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-Tem. 2015
Kurulan Şirket Sayıları	102.913	114.872	107.219	108.930	126.635	69.906
Kapanan Şirket Sayıları	43.363	56.121	47.978	37.273	39.051	20.865
ULUSLARARASI SERMAYELİ YATIRIMLAR	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-Haz. 2015
Şirket Sayısı (Adet)	3.251	4.334	4.264	3.780	4.692	2.114
Yatırım Tutarı (Milyon \$)	6.221	14.146	10.126	9.298	8.454	4.033
DÖVİZ POZİSYON AÇIĞI (Milyar \$)	2010	2011	2012	2013	2014	Haz.15
Reel Kesimin Döviz Pozisyon Açığı	-92	-122	-139	-174	-175	-176
BORÇLANMA (Milyar \$)	2010	2011	2012	2013	2014	2015/II
Dış Borç Stoku	292	304	339	389	402	393
Kamu	89	94	104	116	118	113
Özel	191	200	228	268	282	277
KREDİLER (Milyar \$)	2010	2011	2012	2013	2014	2015/II
Özel Sektörün Yurtdışından Sağladığı Kredi Borcu	119,7	126,8	139,6	155,9	167,4	211,8
SANAYİ ÜRETİM ENDEKSİ	2010	2011	2012	2013	2014	Tem.15
(Yıllık Ortalama % Değ.) Takv. Etk. Arındırılmış						
Toplam Sanayi	12,4	9,7	2,5	3,4	3,5	0,3
İmalat Sanayi	14	10,1	2,2	4,4	3,1	0,2
KAPASİTE KULLANIMI (%)	2010	2011	2012	2013	2014	Ağu.15
Kapasite Kullanım Oranı	72,6	75,4	74,2	74,6	74,4	74,8
GÜVEN ENDEKSLERİ	2010	2011	2012	2013	2014	Ağu.15
Reel Kesim Güven Endeksi	106,4	97,2	106,3	108,1	107,1	103,7
Tüketici Güven Endeksi	90,9	92	75,8	76	72,5	62,4
Ekonomi Güven Endeksi	-	-	104,2	107,9	94,1	84,3
SANAYİ CİRO ENDEKSİ	2010	2011	2012	2013	2014	Tem.15
Sanayi Ciro Endeksi	100	129,9	140,1	153,1	172,7	178,4
MERKEZİ YÖNETİM BÜTÇESİ (Milyon TL)	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-Ağu.15
Bütçe Dengesi	-40.081	-17.783	-28.791	-18.449	-22.666	639
PROTESTOLU SENET	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-Tem.15
Protesto Edilen Senet Sayısı (Bin Adet)	1.216	919	1.075	1.091	1.004	564
Protesto Edilen Senet Tutarı (Milyon TL)	5.769	4.902	6.949	7.494	8.221	5.310
KARŞILIKSIZ ÇEK	2010	2011	2012	2013	2014	Oca.-Ağu.15
Karşılıksız işlemi yapılan Çek Adedi (Bin Adet)	860	581	943	748	673	490
Karşılıksız işlemi yapıldıktan sonra ödenen Çek Adedi (Bin Adet)	505	298	400	289	216	94
BORSA VE DÖVİZ	2010	2011	2012	2013	2014	Eyl.15
BIST 100 Endeksi	59.567	60.195	64.982	77.314	76.306	71.350
Euro/\$	1,33	1,39	1,29	1,33	1,33	1,12

SEKTÖREL BAKIŞ

TEMİZLİK ÜRÜNLERİ VE KOZMETİK SANAYİ SEKTÖRÜ

Temizlik ürünleri ile kozmetik ürünleri sektörü giderek birbiriyle anılmaya başlayan kimya sektörünün stratejik iki alt dalı olarak göze çarpmaktadır.

Temizlik ürünleri sanayi pazarının %95'ini deterjanlar %5'ini sabunlar oluşturmaktadır.

Dünyada artık yenilikçi ürünler, geleneksel ürünlerin yerini hızla almaktadır. Örneğin; kalıp sabun sektörü duş jelleri ve sıvı sabun kullanımıyla Avrupa pazar kaybına uğramıştır. Dünya banyo ve vücut ürünleri sektörü Brezilya, ABD ve Batı Avrupa pazarları ön planda olmak üzere hızlı büyüyen pazar potansiyeline sahiptir. AB ülkeleri dünyada sabun üretiminde, ithalatında ve ihracatında başta gelmektedir. Sabun ve temizlik sektöründeki uluslararası firmalar ayrıca Latin Amerika ülkeleri, Çin Halk Cumhuriyeti ve Hindistan gibi farklı pazarlarda da büyümeyi hedeflemektedir.

Uluslararası Sabun, Deterjan, Koruyucular ve Temizlik Derneği'nin verilerine göre; 2013 yılı deterjan ve koruyucu temizlik ürünleri sanayi yaklaşık 35,1 milyar Euro'luk piyasa değerine sahiptir. Çamaşır deterjanları temizlik ürünleri arasında %50'lik bir paya sahiptir. Ayrıca, sabun, deterjan, koruyucu ve temizlik ürünleri sektöründe yaklaşık 590'ı KOBİ nitelikli toplam 884 firma faaliyet göstermektedir.

Dünya Ticaret Örgütü 2014 yılı verilerine göre; sektörün dünya ihracatı 59,4 milyar dolar, ithalatı 59,9 milyar olarak gerçekleşmiştir. İhracatta Almanya, ABD, Belçika, Çin ve Fransa, ithalatta Almanya, Çin, ABD ve Fransa sırasıyla başı çekmektedir.

Dünya'da kozmetik sektörü pazarının %80'ine sahip olan yaklaşık 60 şirket faaliyet göstermektedir. Son yıllarda büyük market zincir mağazaların da piyasaya girmesiyle farklı dağıtım kanalları ile farklı fiyat ve arz konularında rekabet oluşmaya başlamıştır. Ülkemizde de üretim yeterli olmamakla birlikte küresel piyasalarda rekabet edebilirliğimizi sağlamak adına markalaşmaya yoğunlaşılması ve bu yolda devlet teşvikleri ile desteklenmesi kaçınılmazdır.

Kozmetik sektörü aynı zamanda makine sektörünün gelişmesini de sağlamaktadır. Dünya'da cilt bakımı, diğer makyaj ürünleri, güneşten koruyucu ve bronzlaştırıcı ürünler ihracatta ön planda olan ürünlerdir. Dünya kozmetik pazarının yaklaşık %50'sine sahip olan AB ülkeleri, dünyanın en büyük kozmetik ürünleri ithalatçısı ve ihracatçısı konumundadır.

Temizlik ve kozmetik ürünleri sektörü son zamanlarda üretimi, iş hacmi ve ihracattaki rolü ile kendini belli etmektedir.

Sektörde yaklaşık 180 ülkeye ihracat yapılırken, sahip olduğu yüksek üretim kapasitesi ile stratejik sektörler arasında kendini göstermektedir. Ar-ge ve ür-ge çalışmalarının ön planda olduğu sektör son yıllarda geleneksel ürünlerden sıvı sabun, duş jeli gibi inovasyon içerikli ürünlere yönelmektedir.

Kozmetik ve temizlik ürünleri sanayicileri derneği verilerine göre, çeşitli kategorilerde yaklaşık 400 firma faaliyet gösterirken, 120 bin civarında kişiye istihdam yaratılmaktadır. Sektördeki KOBİ'lerin ekonomik ve rekabet şartlarına göre şekillenebilen ürün yelpazesine sahip olması sektörü güçlü kılmaktadır. Ayrıca sektör 2014 yılında %8 büyüme gösterirken, yaklaşık 500 milyon dolarlık deterjan ve hijyenik kağıt ihracatı gerçekleştirilmiştir.

Ülkemizde Türk kozmetik ve temizlik ürünleri sektörü ürünlerinin üretimde kullanılan araçların yerli, kaliteli ve ucuz olarak üretiminin yapılabilmesi avantaj yaratmaktadır. Sektörde kalitesiz ve taklit ürünlerin sağlığı tehdit etmesi sebebiyle tüketicinin algısının da değişmesiyle firmalar markalaşma yolunda ilerlemektedirler. Bu bağlamda haksız rekabetin önlenmesi ve bürokratik zorlukların da engel teşkil ettiği gözlemlenmektedir.

Türk temizlik ürünleri sektörü ihracatı 2014 yılında 1 milyar dolar, 2015 yılı Ocak-Temmuz döneminde 510 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir. İthalat 2014 yılında 876 milyon dolar, 2015 yılı Ocak-Temmuz döneminde 469 milyon dolar olarak kaydedilmiştir. 2014 yılında ihracat en çok Irak, Azerbaycan, Rusya, BAE, İsrail, 2015 yılı Ocak-Temmuz döneminde ise, Irak, Azerbaycan, BAE, Rusya ve Gürcistan'a yapılmıştır. 2014 yılında ithalat en çok Almanya, Arjantin, Avustralya, Avusturya, 2015 yılı Ocak-Temmuz döneminde ise, Almanya, Belçika, İtalya, Polonya, Fransa'dan gerçekleştirilmiştir.

Sektör; değişen tüketici talepleri, yurtiçi perakende pazarının gelişmesi, hızlı tüketim ürünleri pazarının büyümesi ve markalaşma ile dinamik bir rekabet yapısına sahiptir.

Endüstriyel temizlik ürünlerinin, Türkiye'de inşaat ve turizm sektörlerinin de ön planda olması ile zamandan tasarruf ve kaliteli ürünleri kapsamı açısından gelişime açık ve geleceğin sektörleri arasında yer alacağı öngörülmektedir.

Türkiye temizlik maddeleri pazarının %88'ini deterjan, %12'sini sabun oluşturmaktadır. Türkiye üretim kapasitesi sabunda 550 bin ton, deterjanda 1,3 milyon tondur. Sabun sektöründe yaklaşık 709 firma faaliyet gösterip, 10 bin civarında kişiye istihdam sağlamaktadır.

Sabun üretiminin yaklaşık üçte biri iç piyasada tüketilirken, üçte ikisi ise ihraç edilmektedir. Son yıllarda katı sabundan likit sabunlara geçiş yaşanmaktadır.

Sabun üretiminde kullanılan donyağı, koko yağı gibi hammaddeler, boya ve parfüm yapımında kullanılan katkı maddelerinin çoğu dışarıdan ithal edilmektedir. Bunun yanı sıra, sabun üretiminde kullanılan kostik soda ve bazı katkı maddeleri ile kısmen parfüm hammaddeleri yurtiçinde üretilmektedir.

Ülkemizde deterjanda hammadde girdisi ithalatı yüksek olmakla birlikte kozmetik sektöründe bitmiş ürünlerin ithalinin de oldukça yüksek olduğu görülmektedir.

Türkiye’de 8 milyar TL civarında bir pazar büyüklüğüne sahip olan kozmetik ürünleri sektörü son 10 yılda ihracatını yaklaşık %170 arttırarak 1,3 milyar dolar civarına yükseltmiştir. Ayrıca, 190’dan fazla ülkeye ihracat yapılmakla birlikte Birleşik Arap Emirlikleri, Irak, Azerbaycan, Sırbistan, İran gibi ülkeler başta olmak üzere Ortadoğu, Avrupa ülkeleri ile Afrika hedef pazarlar olarak görülmektedir.

Türkiye’de kişi başı kozmetik ürün harcaması yaklaşık 25 dolar civarında olup, daha da büyüme potansiyeli bulunmaktadır. Ülkemizde üretici firmaların varlığı ile yeni markaların ortaya çıkmasıyla fiyat rekabeti oluşmaktadır. Ayrıca Türkiye’de farklı yatırım maliyetleriyle iş yapma imkanı sağlanmaktadır. Bu nedenle Türk kozmetik ürünleri sektörü yatırımcılar için cazip bir sektör olarak göze çarpmaktadır.

Ekonomi Bakanlığı verilerine göre; kozmetik sektöründe 2014 yılında yaklaşık 46.000’i yerli olmak üzere 170.000 civarında ürün iç pazarda dağıtılmıştır. Sağlık Bakanlığı’na kayıtlı yaklaşık 3.250 firma bulunmakta olup, yaklaşık 14.000 kişi istihdam edilmektedir.

Kozmetik sektöründe genişleyen iç talep ile üretimde artış ve pazar genişlemesi yaşanmaktadır. Şampuanlar ve saç bakım ürünleri başta olmak üzere, tıraş ve banyo-duş ürünleri, el sabunları, makyaj malzemeleri, deodorant vb. ürünler ve parfümler, kolonyalar ve bebek bakım ürünleri üretilmektedir.

TİM 2023 ihracat stratejisi kapsamında kozmetik ve temizlik ürünleri ile sabun sektörü ihracat hedefini 3,3 milyar dolar olarak belirlemiştir.

Sektörün önemli sorunlarından biri hammadde konusunda dışa bağımlı olmasıdır. Bu bağlamda döviz kurlarındaki iniş çıkışlardan önemli derecede etkilenmektedir. Ayrıca ülkemizde tüketimin çok üstünde bir üretim kapasitesi olması ve kaçak üretimlerin yoğunlukta olması haksız rekabeti doğurmaktadır. Bu bağlamda devlet denetimlerin artırılması, AB standartlarında üretim yapılması, mevzuat değişiklikleri konusunda ilgili kurum ve derneklerin seminer programları ve eğitimler düzenlemesi ile bu sorunların önüne geçilebilecektir.

Kaynaklar:

- İstanbul Sanayi Odası Haziran 2015 Dergisi
- Ekonomist Dergisi-12-18 Temmuz 2015
- Türkiye İstatistik Kurumu
- Dünya Gazetesi Sektör Eki- Ocak 2015
- Ekonomi Bakanlığı Temizlik Maddeleri Sektör Raporu
- Trademap (Dünya Ticaret Örgütü) verileri